

**Jeara
beare!**

**Dáhto
vástádusaid**

Leatgo pasieanta dahje oapmahaš?

Lea dehálaš jearrat jus juoga lea eahpečielggas, nu sáhtát hehttet boasttuvuođaid ja boasttuádejuimiid čuožžileames

I trygge hender
pasientsikkerhetsprogrammet.no

Jeara gažaldagaid. Dáhto vástádusaid. Gullo.

Dearvašvuodabargit leat fágačeahpit, muhto don diedát iežat birra buoremusat. Gulahallama bokte oaččot dieđuid maid dárbbášat, ja de gulat maid makkár dieđuid ieš berret mitalit.

Dán gihppagis leat rávvagat mat nannejit du vejolašvuoda váikkuhit dikšui ja maiddá hehttet boastuáddejumiid čuožžileames.

Gihpa lea pasieanttaid ja oapmahašagiid várás, muhto lea maiddá ávkkálaš buohkaide geaiguin leat dearvašvuodabálvalusain oktavuoha.

Leago juoga eahpečielggas? Jeara beare!

Muhtin rávvagat

Jeara dassázi go leat ádden. Ráhkkan ja čális áinnas gažaldagaid maid háliidat jearrat doaktáris ovdagihtii. Háste mielde ustiba dahje bearašlahttu jus lea dárbu.

Mital iežat buozalmasvuodahistorjjá birra. Mital ovddeš buozalmasvuoda birra, operašuvnnaid, allergiijaid birra ja jus anát dálkasiid. Čális dieđuid maid dearvašvuodabargi mitala. Dáhto beassat váikkuhit jus sii áiggošedje čadahit eará divššu.

Dáhto alcesat čálihit kopiija čujuhusas, iskkusvástádusas, olggosčálihan raporttas ja maiddá dálkkaslisttus.

Leago juoga eahpečielggas? Jeara beare:

**Dieđuid ovddas, giitu.
Lea ain juoga mii vuorjá,
sáhtán go dál jearrat?**

**Dát lei ođas
munnje. Sáhtát go
geardduhit?**

**In ádden buot maid
muitalit. Sáhtát go
čilget maid don
oaivvildit?**

**Oaivvildat go ...?
Gearddut dieđuid maid
ožžot iežat sániiguin.**

Notáhtat:

Iskkadeamit

Dearvvašvuodabargit galget mitalit iešguđetlágan iskkademiid buriid ja baháid beliid birra. Dus lea riekti diehtit manin iskosat čađahuvvojit ja maid bohtosat mearkašit dikšui. Lea álkít váikkuhit mearrádusaide iežat divššu ektui go dieđát buot beliid.

Rávvgat go galggat čađahit iskkadeami:

Ráhkkán. Lea dehálaš čuovvut daid dieđuid maid leat ovdagihtii ožžon. Jeara jus juoga lea eahpečielggas.

Rivttes identitehta. Hehtten dihte boasttudiššodeami, de galget álohii jearrat dus nama ja personnummira. Dearvvašvuodabargit geat dutnje leat oahppásat galget maid jearrat. Don sáhtát maid ieš mitalit.

Jeara mii lea viidásat plánejuvvon. Čielggat makkár iskosiid ja iskkademiid galggat čađahit. Dáhto oažžut kopijja ja čilgehusa bohtosiidda.

Leago juoga eahpečielggas? Jeara beare:

**Gávdnojit go eará
iskkadeamit mu
symptomaide?**

**Mii lea ulbmil
dánna
iskkademiin?**

**Mii dáhpáhuvvá
maŋŋil ja goas
oaččun vástádusa?**

**Sáhtán go oažžut
reakšuvnna/ liigeváikkuhusaid
iskkademiid geažil?**

**Geainna sáhtán
oktavuođa váldit jus in
oaččo vástádusa?**

Notáhtat:

Buohcciviesus

Dávjá leat iskkadeamit, doavttirságastallamat ja boradeapmi čatnon rutiinnaide. Doavttir fitná beaiválaččat ságastallamin duinna fárrolaga ossodaga dearvašvuodabargiin. Dáid galledemiiguin mearriduvo dávjá makkár divššu fálet. Dán oktavuodas berret jearrat jus juoga lea eahpečielggas.

Rávvagat go leat buohcciviesus:

Ságastala doaktáriin go fitná du luhte. Atte dieđu jus vásihat liigeváikkuhusaid dahje jus leat gažaldagat divššu hárrái. Jeara dassázii go áddet!

Muital ja háleš oapmahašagiin. Hástte fárrui ustiba dahje oapmahašagiid ságastallamiidda.

Jeara veahki. Go leat buozas, ane muittus ahte it leat seamma gievra go muđuid. Ále bala veahki jearrat ovdamearka dihtii go fertet hissegis fitnat. Soaitát vel gahččat ja bávččagit.

Don berret diehtit makkár dálkasiid dárbbášat. Bivdde fástadoaktáris oppalaš listu buot dálkasiid birra maid dárbbášat. Listu berre álohii Leahkit sadjosis. Muital doaktárii jus borat luonddudálkasiid.

Buhtes gieđat gádjot heakka!

Buhtes gieđat hehttejit njoammudávddaid ja infekšovnnaid. Jus don ja du oapmahašagát bassabehtet gieđaid dávjá de sáhttibehtet veahkkin hehttet dáid.

Jus balat ahte doavttir dahje dearvvašvuodabargi ii leat gieđaid bassan, **de sáhtát jearrat sus.**

Leago juoga eahpečielggas? Jeara beare:

**Háliidan oskkáldasat
ságastallat doaktáriin.
Goas nu heive?**

**Mun dáhtošin
oapmahašagiid
hástit fárrui dehálaš
ságastallamiidda. Mo
mii čovddašeimmet
dan?**

Notáhtat:

Divššus

Dávjá gávdnojit mángga lágan dálkkodanvuogit. Dus lea riekti diehtit iešguđetlágan dálkkodanvugiid birra ja galggat beassat váikkuhit dálkkodanmearrádusaide.

Jus galggat čuohtaduvvot de galggat beassat ságastallat čuohtandoaktáriin ovdagihtii. Dalle beasat jearrat gažaldagaid ja maddái váikkuhit dasa makkár nohkadan vuogi háliidat.

Rávvagat divššu oktavuodas:

Bivdde veahki. Go leat buozas, ane muittus ahte it leat seamma gievra go muđuid. Ále bala veahki jearrat ovdamearkka dihtii go fertet hissegis fitnat. Soaitát vel gahččat ja bávččagit.

Muital dearvvašvuodabargiide. Muital jus dus leat heajos vásáhusat nohkadeami dálkasiid hárrái. Dahje jus eai oro seamma dálkasat maid lávet oažžut. Bivdde maddái čállit dehálaš dieđuid journálie ja mital jus dus leat allergiijat.

Leago juoga eahpečielggas? Jeara beare:

Geasa sáhtán riŋget jus hedjonan dahje leat gažaldagat?

Mo sáhtán ráhkkanit dikšui?

Makkár liigeváikkuhusat sáhttet čuožžilit ja makkár várra lea čatnon dán dikšui?

Diehtá go čuoypadandoavttir mu buozalmasvuoda historjjá birra, ovddeš čuoypademiid birra, makkár dálkasiid boran ja allergiijaid birra?

Galggan go ráhkkanit moktege mu dálkasiid geažil?

Notáhtat:

Olggosčáliheami oktavuodas

Ovdal go olggosčálihuvvot de galggat ságastallat dearvašvuodabargiin gii muitala maid galggat atnit muittus go ruoktot joavddat ja mii sáhtta čuožžilit maŋŋil divššu. Jus orro dárbu veahkkái go ruoktot joavddat, de jeara plána.

Jus leat buohcciviesus leamašan de galggat dábálaččat kontrollas fitnat maŋŋil. Fertet ieš váldit oktavuoda fástadoaktáriin. Váldde mielde olggosčálihan raporta. Muhtomin joatkašuvvá dikšu buohcciviesus. Váldde oktavuoda jus it leat ožžon sisagohččuma šihhton áigemearrái.

Rávvagat go galggat ruoktot:

Gávnnat geas lea ovddasvástádus čuovvolit du ja goas galggat kontrollii dahje veajuiduhttimii.

Gávnnat geainna galggat oktavuoda váldit jus leat gažaldagat, bákčasat dahje vásihat váttisvuodaid čadnojuvvon dikšui (Namma/ossodat ja telefonnummira).

Dáhto oažžut kopijja iskosiiguin, olggosčáliheami raporttas ja čujuhusas.

Muhtimiin lea dárbu dálkasiidda, reaiduide dahje eará veahkkeneavvuide. Dus lea riekti oažžut bagadusa ja oahpaheami das mo galggat atnit daid.

Leago juoga eahpečielggas? Jeara beare:

**Maid galgган
atnit muittus go
joavddan ruoktot?**

**Geasa sáhtán ringet jus
hedjonan dahje leat
gažaldagat?**

**Geas lea ovddasvástádus
muitalit doaktárii ja dearv-
vašvuodabargiide mu
buozalmasvuoda birra?**

Notáhtat:

Du dálkasat

Váldde álohii mielde iežat oppalaš dálkkaslistu

Doaktáriin ja buohcciviesuin ii leat oppalašgovva du dálkasiid badjel. Fievrret álohii listu mas čužžot namat dálkasiiguin maid geavahat. Nu sáhtát ieš hehttet boasttuvuođaid čuožžileames.

Bivdde fástadoaktáris oppalaš listu buot dálkasiid birra maid dárbbášat. Čájjet listu go lea oktavuohhta dearvašvuodasurggiin ja apotehkain. Oppalaš dálkkaslistu addá sihke dutnje ja dearvašvuodabargiide dorvolašvuoda.

Dáلكasat soitet rievdat dahje molsojuvvot divššu oktavuodas buohcciviesus. Dus lea riekti oažžut vuđolaš čilgejumi ođđa dálkasiid badjel ja maiddái oažžut ođđa dálkcaslistu. Dán listtu berret čájehit sidjiide geat dikšot du.

Rávvgat dálkcasgeavaheapmái:

Dáhto fástadoaktára dávjá veardidit dárbbasat go buot dálkasiid maid anát ja siđa geahččat dáhtona. Bivdde veahki jus orro váttis doallat ortnega dálkasiid badjel.

Váldde oktavuoda doaktáriin jus čuožžilit unohas liigeváikkhusat.

Muital doaktárii jus anát vitamiiinnaid, luondudáلكasiid dahje dálkasiid maidda ii dárbbas reseapta.

Ále goassege ane eará olbmuid dálkasiid.

Doalvo ruovttoluotta apotehkii dálkasiid mat lea dáhtona meattá mannan.

**Leago juoga
eahpečielggas?
Jeara beare:**

**Manne galgган
dáid dálkasiid
atnit?**

**Man guhká ja
dávjá galgган
dáid dálkasiid
atnit?**

**Geainna galgган
oktavuoda váldit
jus čuožžilit unohas
dahje vuorddekeahtes
liigeváikkhusat?**

**Leat go dát dálkasat maid in
berre atnit eará dálkasiiguin
dahje luonddudálkasiiguin?**

Notáhtat:

Jeara beare! Gávdno elektrovnnalaččat **helsenorge.no**

**Kvalitehtadárkkistuvvon diehtjuohkkin
dearvvašvuoda, buozalmasvuoda, divššu ja rivttiid birra.**

Jeara beare! Lea našuvnnalaš pasieantta sihkkarvuodaprográmma
I trygge hender 24-7 (Oadjebas giedaidgaska) ráhkadan.

Prográmma galgá hehttet pasieanttavahágiid ja buoridit
pasieanttasihkkarvuoda Norggas.
Loga eambo dieđuid pasientsikkerhetsprogrammet.no

Takk til Dansk Selskab for Patientsikkerhed
og TrygFonden for inspirasjon.

IS-2343

Utgave: 2. utgave, 1. opplag, 2015

Rávvagat pasieanttaide ja oapmahašagiide

- **Jeara dassáži go áddet!**
- **Čális gažaldagaid ja dieđuid maid oaččot.**
- **Hástte mielde ustiba dahje bearašlahttu.**
- **Dohppe mielde iežat dálkkaslisttu maid čájehat.**
- **Guorahala mii galgá dáhpáhuvvat divššu olis ja gii lea ovddasvástideaddji.**